

Mathijs Tuynman
Telefoon 036-5277724
E-mail
mvtuynman@almere.nl

Status update

Monitor programma statushouders Almere, nulmeting 2016

Stadhuisplein 1
Postbus 200
1300 AE Almere
Telefoon 14 036

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Auteur
M. Tuynman, M. Boon

Versie
2.0

Pagina
1/22

COLOFON

Gemeente Almere

Onderzoek en rapportage

Gemeente Almere/SBC/Onderzoek & Statistiek

M. Tuynman en M. Boon

Opdrachtgever: Gemeente Almere/Dienst Sociaal Domein/Maatschappelijke Ontwikkeling

A. van der Meij

April 2017

Contactgegevens

Gemeente Almere

Postbus 200

1300 AE Almere

Tel: 14 036

onderzoek&statistiek@almere.nl

www.osalmere.nl

@OSAlmere1

@ gebruik van gegevens uit dit rapport is alleen toegestaan met bronvermelding.

Bestuurlijke samenvatting en conclusies

De in deze bestuurlijke samenvatting en conclusies zijn verwoord door de portefeuillehouder en de programmagroep. Ze zijn niet geschreven door de auteurs van de monitor.

Deze monitor is een *Status update* van het totale programma (nulmeting) en beschrijft vooral procesresultaten en leerervaringen. De periode is nog tekort om al iets te kunnen zeggen over de effecten op uitstroom naar werk of onderwijs, ziektelast, integratie en taalbeheersing. De doelgroep waar wij ons in dit programma vooral op richten zijn de inburgeringsplichtige 18+ statushouders die een Bijstandsuitkering hebben aangevraagd. De vraag is wat hij nodig heeft om zo snel mogelijk *Almeerder* en zelfredzaam te kunnen worden. Duidelijk is dat minimaal één à twee jaar nodig is voordat een 18+ statushouder kan uitstromen naar werk of regulier beroepsonderwijs. Dit is ook in lijn met wat allerlei onderzoeken laten zien. De statushouder moet eerst op het niveau komen van andere *Almeeders*. Vanaf dag 1 investeren in het 'voortraject' is daarom essentieel om uitstroom uit de bijstand duurzaam te kunnen realiseren. Zicht op de doelgroep is de basis om als samenwerkende partijen maatwerk te kunnen leveren en een niet vrijblijvend passend aanbod te kunnen doen.

Zicht op de doelgroep:(hoofdstuk 2 en 3)

Inmiddels weten wij dat de statushouder het meest kansrijk is wanneer hij vanaf dag 1 kan starten met het leren van de Nederlandse taal, hulp krijgt bij het opstellen van een realistisch plan, inzicht krijgt in wat aan kennis en vaardigheden voor een beroep nodig is en een divers sociaal netwerk heeft. Hierbij is maatwerk door de medewerkers van het COA of Nidos, de klantmanagers, Vluchtelingenwerk, VMCA/Wijkteams, woningcorporaties en andere partners in de stad (waaronder Inspiratie Inc.) zeer belangrijk. In de afgelopen tijd is veel geïnvesteerd in de samenwerking tussen deze partijen en in instrumenten om zicht te krijgen op de achtergronden en begeleidingsbehoefte van deze doelgroep (integrale intake, Matchcare en NOA assessment).

De meeste statushouders die in 2016 in Almere zijn komen wonen zijn alleenstaande jonge mannen uit Syrië en Eritrea, zij spreken geen Nederlands (83%) en geen Engels (66%), zijn niet meer leerplichtig, hebben geen startkwalificatie en hebben enige werkervaring in het herkomstland. Zij zijn ambitieus en willen zo snel mogelijk starten met onderwijs en/of werk, maar zij hebben begeleiding nodig bij het opstellen van een realistisch plan en net zoals andere bijstandsgerechtigden begeleiding nodig op de werkervaringsplekken. Vrijwilligerswerk kennen zij niet, omdat dit niet gebruikelijk is in hun herkomstland.

Wat valt op (hoofdstuk 3 en 4) en vooruitblikken:

Wonen

Opvallend:

1. De inzet van alle betrokken partijen en de goede samenwerking met de woningcorporaties en de woonbegeleiders maakt dat wij sinds 2016 de taakstelling behalen en de achterstand uit 2015 inlopen;
2. Door het besluit om alleenstaande statushouders onzelfstandig te huisvesten in vrije sector woningen is verdringing op de sociale woningmarkt voorkomen;
3. Voor 2017 bedraagt de wettelijke taakstelling inclusief achterstand 365 statushouders (begin 2017 was de prognose 450). Als de instroom zo blijft, is de verwachting dat de taakstelling vanaf 2018 weer gemiddeld op 200 per jaar uitkomt (het niveau van voor de vluchtelingencrisis).

Vooruitblikken:

1. Het huisvestingstempo vasthouden zodat wij dit jaar niet alleen de taakstelling realiseren, maar ook de achterstand uit 2015 geheel wegwerken. Voor het zomerreces wordt de raad middels een brief geïnformeerd over de laatste stand van zaken;

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
2/22

2. Het onzelfstandig huisvesten van alleenstaande statushouders en 18+ AMV-ers continueren. Inmiddels is de samenstelling van de te huisvesten statushouders wel veranderd omdat dit jaar vooral nareizigers naar Almere toekomen.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
3/22

Participatie en integratie

Opvallend:

1. Klantmanagers en de medewerkers in het azc Almere zijn eind mei gestart met het gezamenlijk ontwikkelen van een traject, waardoor de gekoppelde statushouder al in de azc periode kan starten met zijn integratie en participatie proces en geïnformeerd wordt over wat hij kan verwachten als hij in Almere komt wonen;
2. Klantmanagers werken sinds maart dit jaar met het NOA assessment en de integrale intake, zodat zij zicht krijgen op de achtergrond van de statushouders en hun kunnen begeleiden bij het opstellen van een realistisch plan. Door de integrale intake (Vluchtelingenwerk is daarbij aanwezig) kunnen de klantmanagers tegelijkertijd met de vrijwilliger van Vluchtelingenwerk en de statushouder de aard en intensiteit van de maatschappelijke begeleiding bepalen.

Vooruitblikken:

1. De intentieovereenkomst tussen de Flevolandse gemeenten en het COA – over het plaatsen van gekoppelde statushouders in de Flevolandse azc's – maakt het mogelijk om al in de azc periode met de statushouder zaken in gang te zetten.
2. Het kost tijd voordat uitstroom naar werk of onderwijs mogelijk is. Dit komt doordat de statushouder eerst op het niveau van andere Almeerders moet komen. Daarom is de statushouder inburgeringsplichtig, dit betekent dat hij de taal moeten leren en zich moet verdiepen in de Nederlandse samenleving, onderwijs en arbeidsmarkt. De ambities in het programmaplan (paragraaf 3.7.2) gericht op duurzame uitstroom naar betaald werk gaan uit van een periode van maximaal drie jaar voor hoger opgeleiden en een periode van maximaal vier jaar voor middelbaar en lager opgeleiden;
3. (Vrijwilligers)werk en onderwijs:
 - a. De meest recente cijfers (mei 2017) tonen aan dat 509 statushouders in 2016 en 2017 een bijstandsuitkering hebben aangevraagd. Inmiddels zijn 15 statushouders uitgestroomd uit de bijstand, nemen 80 statushouders deel aan diverse werkervarings- en taaltrajecten en 40 jonge statushouders (18-27 jaar) starten in het nieuwe schooljaar met het schakeltraject (pilot integrale inburgering);
 - b. In de huidige situatie zijn participatietrajecten en werk vaak niet te combineren met de verplichte taal- en inburgeringactiviteiten, omdat deze vooral overdag op werkdagen plaatsvinden;
 - c. Aanbodgericht afdwingen van vrijwilligerswerk of dagbesteding – zonder kennis van de achtergronden van de statushouder – werkt niet;
 - d. Direct inzetten op betaald werk of een werkervaringsplek alleen mogelijk wanneer de statushouder de taal enigszins spreekt en op het werk begeleid wordt bij het leren kennen van de Nederlandse regels, procedures en werkprocessen (ontwikkelen persoonlijke, emotionele en sociale en intellectuele vaardigheden).

Experimenten gericht op participatie en integratie:

Mogelijk maken van integrale trajecten voor 18+ statushouders, zodat zij door snuffelstages of in groepsgewijze gemixte participatietrajecten zich oriënteren op de onderwijs en arbeidsmarkt, sociale vaardigheden ontwikkelen, een eigen plan maken en een divers sociaal netwerk opbouwen. Idealiter vinden de activiteiten en trajecten gelijktijdig en in samenhang plaats. Voorbeelden van deze in het najaar te starten integrale trajecten zijn;

1. *Integrale inburgering* (samenwerking met onderwijspartijen, Academie van de Stad en gemeente). In een 'schakeljaar' de statushouders een curriculum aanbieden waardoor zij zich voorbereiden op het beroepsonderwijs, de taal leren op minimaal A2 niveau, inburgeren en begeleid worden bij het opstellen van een realistisch toekomstplan. Het 'schakeljaar' wordt voor een groot deel door de

- jongeren zelf bekostigd uit de DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs) lening voor inburgering;
2. *Ketenaanpak taalverwerving en beroepsgerichte inburgering* (Aangeboden door Stichting Nieuwe Buren). In deze variant op de integrale inburgering (15–20 deelnemers) worden onderwijs, werk, taal en inburgeren gecombineerd, in een jaarprogramma, zodat de statushouder na twaalf maanden kan uitstromen naar een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL);
 3. In het projectvoorstel *Opnieuw beginnen* (Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie) worden statushouders met verschillende achtergronden en opleidingsniveaus op wijkniveau door vijf jobcoaches begeleid bij het ontwikkelen van Nederlandse werknemersvaardigheden (50 deelnemers). Tegelijkertijd ontwikkelen zij een sociaal netwerk, omdat ook andere wijkbewoners deelnemen aan deze activiteiten. Na toekenning van de AMIF subsidie uit Europa gaat dit project gelijktijdig van start in Almere, Den Bosch en Amsterdam. De inzichten uit deze projecten landen in het landelijke en lokale beleid.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
4/22

Gezondheid, welzijn en sport

Opvallend:

1. Wij hadden begin 2017 – naast de landelijke kennis over gezondheidsrisico's voor vluchtelingen¹ – nog geen zicht op de mogelijke gezondheidsklachten van de statushouders die in 2016 in Almere zijn komen wonen. Wel is geborgd dat de maatschappelijke begeleiding direct kan doorverwijzen naar de wijkteams en deze vrijwilliger zorgt er ook voor dat de statushouder kennismaakt met de huisarts, tandarts en indien van toepassing de jeugdgezondheidszorg. In maart 2017 is met terugwerkende kracht gestart met de integrale intake (op basis van de zelfredzaamheidsmatrix), algemene vragen over gezondheid, leefstijl enz. maken hier ook een onderdeel van uit;
2. Het sociaal netwerk bestaat vooral uit andere statushouders met dezelfde nationaliteit.

Vooruitblikken:

1. Op 23 mei heeft de gemeente samen met de regiocoördinator van de GGD Flevoland een bijeenkomst met de locatiemanager van het azc, wijkteams en zorgpartijen georganiseerd met als doel het ontwikkelen van een *Gezondheidsprofiel Almere* voor statushouders. Dit betekent het inzichtelijk maken van de gezondheidsrisico's en risicogroepen bij de statushouders in Almere en het inventariseren van wat in de huidige 'keten' nodig is om tijdig passende zorg en ondersteuning te kunnen verlenen (gezondheidsbevordering) aan statushouders. Op 11 juli vindt een vervolgbijeenkomst plaats waarin concrete (verbeter)acties geformuleerd worden door de partners en afspraken gemaakt worden over wie wat gaat organiseren en wat daarvoor nodig is. Inzet is gericht op preventie, tijdig signaleren van gezondheidsproblemen en risico's en het versterken van de veerkracht van de statushouders. Zodat zij actief aan hun gezondheid werken, want dit is een belangrijke voorwaarde voor het kunnen meedoen in de samenleving.
2. *Gezonde jeugd in Almere* waarin sport en integratie voor kinderen en hun ouders zijn gecombineerd. Daarnaast merken we dat de statushouders van nu heel actief zijn op sociale media en daardoor zelf contacten leggen met andere Almeerders, verenigingen en (religieuze) organisaties. Wij besteden ook aandacht aan het met elkaar in contact brengen van vrijwilligersorganisaties, want elkaar kennen is de basis voor samenwerking.

Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-ers):

De AMV-ers waren voorheen vooral wezen in de lagere schoolleeftijd, terwijl de jongeren van nu – op het moment dat zij in Almere komen wonen – in veel gevallen al 16 jaar en ouder zijn. Vaak zijn zij door hun familie vooruit gestuurd. Op het moment dat zij 18 jaar worden, zijn zij nog tekort in Nederland om al op zichzelf te kunnen wonen, spreken zij onvoldoende Nederlands en kunnen zij vanuit de

¹ Kennissynthese gezondheid van nieuwkomende vluchtelingen en indicaties voor zorg, preventie en ondersteuning; Pharos; expertisecentrum gezondheidsverschillen, januari 2016

schakelklas niet direct doorstromen naar het beroepsonderwijs of naar werk. Bovendien staan deze jongeren vaak onder grote druk, want de eerste prioriteit voor deze jongeren is hun familie naar Nederland halen. De familie heeft ook in de meeste gevallen schulden gemaakt om hun kind vooruit te kunnen sturen. Om de knelpunten in de opvang en begeleiding van AMV-ers met het Rijk en Nidos op te lossen sluiten wij aan bij de lobbyactiviteiten van de VNG en G32.

Voor- en vroegschoolse educatie in azc Almere:

De eerste ervaringen (sinds maart 2017) met de pilot *Brug naar VVE* op de speelzaal in het azc Almere zijn positief. De vrijwilligers krijgen van de HBO coaches praktische tips en handvatten die zij direct kunnen toepassen. De uitkomsten van de nog te plannen evaluatie en passende vervolgstappen worden meegenomen in de volgende monitor.

Conclusie

In 2017 staat het samen met partners verder uitrollen van het integraal inburgeren, het leren van projecten en het organiseren van een integrale aanpak voor 18+ statushouders centraal. Inmiddels weten wij dat voor dit programma *Werkende Weg Leren* en een stapsgewijze aanpak (PDCA cyclus) het meest effectief zijn omdat het vluchtelingendossier zeer actualiteit gevoelig is (dagkoersen), de doelgroep en het krachtenveld zeer divers zijn en de solidariteit en het draagvlak in de stad behouden moet blijven. Bovendien is het op elkaar afstemmen van verwachtingen van statushouders, partners, gemeente en wijkbewoners daarbij van groot belang. Duidelijk is dat taal, competenties, een plan en het sociale netwerk van de statushouder essentieel zijn om *Almeerder* en zelfredzaam te kunnen worden. Investeren in het 'voortraject' is daarbij cruciaal, maar het kost tijd voordat uitstroom naar werk en onderwijs mogelijk is.

Wij streven er naar om de activiteiten die nu al effect sorteren (zoals huisvesting statushouders) in de loop van dit jaar te beleggen in de lijnorganisatie. De experimenten en activiteiten, die dit jaar gestart zijn, blijven onderdeel van dit programma zodat wij de vorderingen van de statushouder intensief kunnen volgen en tijdig kunnen bijsturen.

De monitoring van statushouders loopt door tot 2020. In de volgende monitor (januari 2018) worden de activiteiten, ervaringen en investeringen afgezet tegen de vorderingen van de statushouder op het gebied van werk, participatie, onderwijs, taal, inburgering en netwerkontwikkeling.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
5/22

'Status update'

Monitor programma statushouders, nulmeting 2016

Inhoud

Bestuurlijke samenvatting en conclusies	2
'Status update'	6
1. Inleiding	7
2. Statushouders in beeld	8
2.1 Statushouders in de stad	8
2.2 Andere subdoelgroepen	9
Alleenstaande minderjarige statushouders	9
Aan Almere gekoppelde statushouders in het asielzoekerscentrum	9
Peuters in het asielzoekerscentrum	9
3. Wat is er gedaan en bereikt in 2016	10
3.1 Maatschappelijke begeleiding	10
3.2 Wonen	11
Huisvesten van statushouders	11
Pilot onzelfstandige huisvesting	12
Pilot Tussen de Vaarten	13
Huisvesting van alleenstaande minderjarige statushouders	13
3.3 Inburgering	14
Taalbeheersing	14
Participatieverklaring	15
Integrale inburgering	15
3.4 Werk en participatie	16
Werk	16
Participatie	17
3.5 Onderwijs	17
Voor- en vroegschoolse educatie op het asielzoekerscentrum	17
Onderwijs voor niet-leerplichtige statushouders	18
3.6 Gezondheid, welzijn en sport	18
4. Ervaringskennis	19
Bijlage: ambities programmaplan	21
Vijf hoofdambities	21
Ambities per leefgebied	21

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
6/22

1. Inleiding

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
7/22

Aanleiding

Het huisvesten van statushouders in Almere is een wettelijke taak en is ook niet nieuw. In de afgelopen jaren heeft Almere gemiddeld 200 statushouders per jaar gehuisvest. Eind 2015 is, door de hoge instroom van vluchtelingen uit voornamelijk Syrië en Eritrea, de wettelijke huisvestingstaakstelling voor Almere flink toegenomen tot gemiddeld 560 statushouders per jaar. Eind 2015 is een achterstand ontstaan, waardoor 181 statushouders niet tijdig gehuisvest konden worden. Om ervoor te zorgen dat de huisvesting, ondersteuning en begeleiding van aan Almere gekoppelde statushouders goed geborgd is, en niet ten koste gaat van het behoud van draagvlak en solidariteit in de stad, heeft de raad middels een motie het college in november 2015 opgedragen om met een plan te komen.

Begin juli 2016 is het programmaplan *Van vluchteling naar Almeerder* vastgesteld door de raad. Het programma is gebaseerd op drie pijlers: huisvesting, organiseren (maatschappelijke) begeleiding en borging toegang tot voorzieningen (onderwijs, werk/participatie, taal/inburgering, gezondheid, welzijn en sport). Centraal uitgangspunt van het programma is dat de ondersteuning en begeleiding van de statushouders integraal en op maat geleverd wordt, zodat de statushouder zo snel mogelijk aan de slag kan gaan met het opbouwen van een nieuw bestaan in Almere en op basis van een realistisch plan zijn doelen kan verwezenlijken. Met de raad is afgesproken dat zij tweemaal per jaar door het college geïnformeerd worden over de voortgang van de uitvoering van de ambities en acties in dit programma. De volgende monitor willen wij u in januari 2018 aanbieden.

Monitor: nulmeting

Deze monitorrapportage is getiteld 'status update', omdat op dit moment de resultaten nog beperkt zichtbaar te maken zijn. Het jaar 2016 stond vooral in het teken van de voorbereiding van dit programma, het huisvesten van statushouders en het in- en extern organiseren van de begeleiding en ondersteuning aan statushouders. In 2017 is gestart met de integrale uitvoering van het programma. Peildatum voor deze monitor is 1 januari 2017. De doelgroep begint nu in beeld te komen, maar het duurt minimaal een jaar (na vestiging) voordat de effecten van de activiteiten en investeringen op het succesvol integreren en duurzaam participeren van de statushouder zichtbaar worden. Bovendien blijken een aantal ambities moeilijk meetbaar te maken. Centrale vragen in deze monitor zijn: wie zijn in Almere komen wonen, wat hebben wij samen met partners gedaan en wat hebben wij geleerd? In de volgende monitor worden de activiteiten en ervaringen afgezet tegen de vorderingen van de statushouder op het gebied van participatie en integratie en de uitstroom naar (schakel) onderwijs of (betaald) werk.

Doelgroep

Dit programma richt zich op statushouders die in 2016 in Almere zijn komen wonen. Op dat moment is niet het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) verantwoordelijk, maar de gemeente. Statushouders hebben, omdat zij de taal niet spreken en de Nederlandse cultuur niet kennen, begeleiding nodig tijdens de periode dat zij nog in het asielzoekerscentrum (azc) verblijven en wanneer zij zich vestigen in de gemeente waar aan zij gekoppeld zijn. Deze begeleiding is er op gericht dat statushouders zo snel mogelijk kunnen starten met het leren van de taal en hun integratie- en participatieproces, een sociaal netwerk gaan opbouwen en op hun niveau kunnen meedoen in de samenleving. In deze monitor wordt uitgebreid stilgestaan bij de begeleiding van statushouders.

Leeswijzer

Allereerst wordt in hoofdstuk 2 de statushouder, die in 2016 in Almere is komen wonen, in beeld gebracht. Daarna wordt in hoofdstuk 3 per leefgebied inzichtelijk gemaakt wat er is gedaan en bereikt. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 de monitor afgesloten met de leerervaringen.

2. Statushouders in beeld

Titel
Status update

Hoe groot is de doelgroep van het Programmaplan en wat zijn hun demografische kenmerken? In de uitvoering van het programmaplan wordt onderscheid gemaakt in vier subdoelgroepen:

- de grootste groep betreft statushouders die in 2016 in Almere gevestigd zijn, niet gehuisvest in het asielzoekerscentrum (azc), en die geen alleenstaande minderjarigen zijn, kortweg 'statushouders in de stad' genoemd (§2.1).

De andere drie doelgroepen zijn veel kleiner in aantal en komen aan bod in §2.2:

- alleenstaande minderjarige statushouders die in 2016 in Almere gevestigd zijn en niet in het azc gehuisvest zijn;
- statushouders die in 2016 in Almere gevestigd zijn, verblijven in het azc in Almere en die aan Almere 'gekoppeld' zijn, dat wil zeggen dat ze op termijn in Almere gaan wonen, hier kortweg 'gekoppelde statushouders in het azc' genoemd
- peuters in het azc, die wel of niet gekoppeld zijn aan Almere.

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

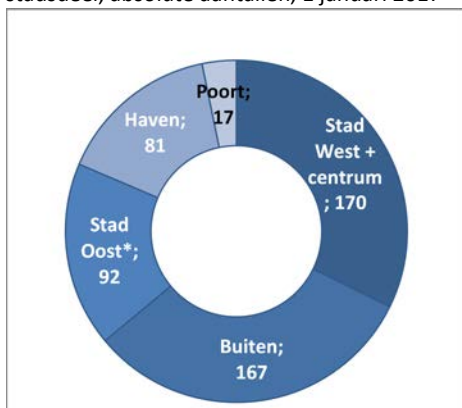
Pagina
8/22

2.1 Statushouders in de stad

Op 1 januari 2017 behoorden 527 statushouders tot de doelgroep. Op grond van het basisregister personen (BRP) kan het volgende over de doelgroep gezegd worden:

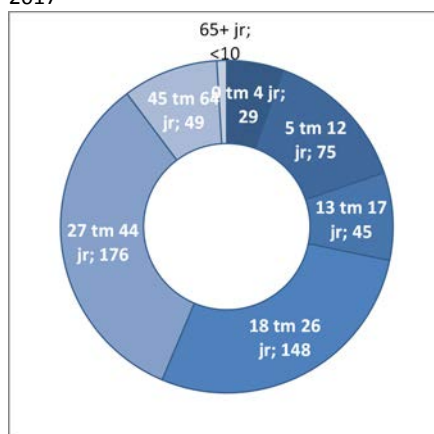
- zes op de tien (63%) is man en vier op de tien (37%) vrouw;
- de meesten wonen in Almere Stad West en Almere Centrum en Almere Buiten (figuur 1);
- ongeveer drie op de tien van hen zijn minderjarig, zeven op de tien zijn tussen de 18 en 64 jaar oud, en enkelen zijn ouder dan 65 jaar (figuur 2);
- twee derde (67%) is geboren in Syrië, op afstand gevolgd door Eritreeërs (7%), Irakezen (6%) en Ethiopiërs (5%) (figuur 3);
- twee derde (68%) kwam naar Nederland als gezinshereniger, een derde (32%) als eerste vestiger.

figuur 1 statushouders uit doelgroep naar stadsdeel, absolute aantallen, 1 januari 2017

* exclusief azc

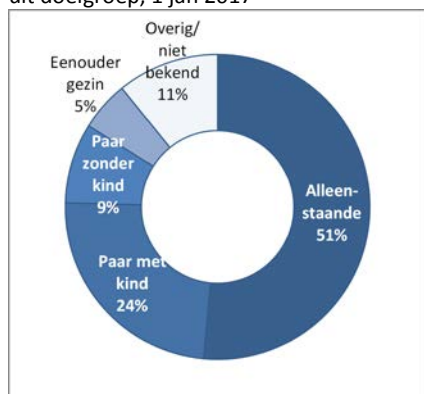
figuur 2 statushouders uit doelgroep naar leeftijdsgroep, absolute aantallen, 1 januari 2017

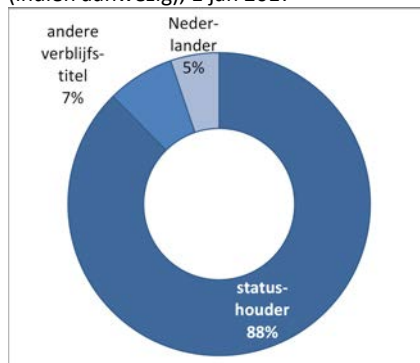
figuur 3 statushouders uit doelgroep naar geboorteland, 1 januari 2017

Geboorteland	Aantal
Syrië	353
Eritrea	38
Irak	32
Ethiopië	27
overig Azië	24
Iran	23
overig Afrika	19
Europa	<10
Z/M Amerika	<10

figuur 5. Huishoudensvormen van statushouders uit doelgroep, 1 jan 2017

figuur 6. verblijfstitel andere leden van huishoudens van statushouders uit doelgroep (indien aanwezig), 1 jan 2017

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
9/22

De 527 statushouders uit de doelgroep vormen 305 huishoudens. Ruim de helft van deze huishoudens bestaat uit alleenstaanden (figuur 5). Verreweg de meeste mensen uit de doelgroep vormen huishoudens die uitsluitend uit statushouders bestaan, maar er zijn ook mensen uit de doelgroep die een huishouden vormen met Nederlanders of met mensen met een andere verblijfstitel (figuur 6).

2.2 Andere subdoelgroepen

Alleenstaande minderjarige statushouders

Op 1 januari 2017 woonden er 48 alleenstaande minderjarige statushouders onder begeleiding van zorgpartijen. Volgens het basisregister personen (BRP) woonden er 28 alleenstaande minderjarige statushouders in de stad en woonden er nog 23 minderjarige statushouders niet als onderdeel van een gezin, maar in een institutioneel huishouden of als ‘overig’ huishouden. Meer dan de helft van hen zijn geboren in Syrië, de rest komt –in afnemende volgorde– uit Afghanistan, Eritrea, Somalië, Nepal, Irak en Iran.

Aan Almere gekoppelde statushouders in het asielzoekerscentrum

Op 23 maart 2017 verbleven in het azc 36 personen met verblijfsstatus die aan Almere gekoppeld waren. Op basis van het BRP kan over hen het volgende gezegd worden:

- deze 36 personen vormen 25 huishoudens. Dit zijn in overgrote meerderheid alleenstaanden, enkele eenoudergezinnen en één paar met kinderen;
- onder deze 36 personen bevonden zich toen nog twee alleenstaande minderjarige statushouders die wachtten op huisvesting in de stad;
- de meesten van hen zijn jong volwassenen (figuur 7);
- de grootste groep kwam uit Syrië, gevolgd door vluchtelingen uit Eritrea (figuur 7).

figuur 7. geboortelanden en leeftijdsopbouw van aan Almere gekoppelde statushouders in het azc begin 2017, % van personen

Geboorteland	%	leeftijd	%
Syrië	73%	5 t/m 12 jr	14%
Eritrea	14%	13 t/m 17 jr	14%
Iran	9%	18 t/m 26 jr	32%
Sri Lanka	5%	27 t/m 44 jr	27%
Somalië	-	45 t/m 64 jr	14%

Peuters in het asielzoekerscentrum

Op 1 januari 2017 verbleven tien twee- en driejarigen in het azc. Van hen hadden vier een verblijfsvergunning en zes een andere verblijfstitel.

3. Wat is er gedaan en bereikt in 2016

In het programmaplan *Van vluchteling naar Almeerder* worden acties per leefgebied beschreven. In dit hoofdstuk komen de geleverde prestaties per leefgebied aan de orde.

3.1 Maatschappelijke begeleiding

Doel en doelgroep

Inburgeringsplichtige statushouders (tussen 18 en 64 jaar) krijgen na huisvesting in een gemeente maatschappelijke begeleiding. Tussen 1 januari 2016 en 1 januari 2017 zijn 373 inburgeringsplichtige statushouders in Almere komen wonen. Per inburgeringsplichtige statushouder ontvangt de gemeente een bedrag van 2370 euro van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) voor de uitvoering van de maatschappelijke begeleiding. Het doel van deze begeleiding is in eerste instantie het regelen van administratieve zaken. Denk hierbij aan het afsluiten van het huurcontract en contracten voor gas, water en licht, de zorgverzekering en de aanmelding bij een huisarts. Daarbij komt het wegwijs maken in de Almeerse samenleving op alle niveaus. De gemeente Almere zet deze middelen ook in voor het versterken van het sociale netwerk van de statushouder en het bevorderen van zijn of haar integratie en participatie.

Aanpak

In 2016 is, in samenwerking met Vluchtelingenwerk, Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere (VMCA) en een vertegenwoordiging van het sociale wijkteam, in beeld gebracht welke ondersteuning nodig en beschikbaar is voor gekoppelde statushouders als zij nog op het azc in Almere verblijven en voor diegenen die in Almere gehuisvest zijn.

De maatschappelijke begeleiding is belegd bij Vluchtelingenwerk. Statushouders worden ook in contact gebracht met de sociale wijkteams en zo nodig (en gewenst) met activiteiten en verenigingen in Almere. De klantmanagers van de afdeling Werk en Inkomen gaan samen met Vluchtelingenwerk het intakegesprek voeren met bijstandsgerechtigde statushouders. Hierdoor wordt de achtergrond en het leervermogen van de statushouder in beeld gebracht en bepaald wat aan ondersteuning en begeleiding nodig is om te zorgen dat de statushouder zo snel mogelijk aan de slag kan gaan met het realiseren van zijn integratie en participatie doelstellingen.

In de aanpak is voorzien dat statushouders zoveel mogelijk gebruik maken van het *reguliere* aanbod in de stad, zodat zij ook andere Almeerders ontmoeten. Alle inburgeringsplichtige statushouders krijgen de basismodule van maatschappelijke begeleiding aangeboden (inclusief starten met inburgering en het participatieverklaringstraject). Niet iedere statushouder heeft hetzelfde nodig. Daarom is het contract met Vluchtelingenwerk modulair opgebouwd. Afhankelijk van de begeleidingsbehoefte van de statushouder kunnen meer of minder modules worden ingezet. De basismodule kan worden uitgebreid met een participatiemodule en/of extra inzet vanuit de VMCA.

Resultaten

Dit heeft in 2016 geresulteerd in een omschrijving van de werkwijze en samenwerkingsafspraken en de opdrachtverstrekking van de gemeente aan Vluchtelingenwerk Midden Nederland om de maatschappelijke begeleiding nieuwe stijl te ontwikkelen en uit te voeren.

In 2016 zijn op huishoudniveau ruim 275 trajecten voor maatschappelijke begeleiding ingezet (basismodules). Vluchtelingenwerk is zich aan het door ontwikkelen van uitvoerder van maatschappelijke begeleiding naar verbinder. Dit betekent dat andere partners en organisaties in de stad op basis van hun expertise en de vraag van de statushouder modules voor hun rekening kunnen nemen.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
10/22

Ook is gekeken op welke wijze de afgesproken werkwijze het beste getoetst kan worden, en welke resultaten beoogd zijn. Door middel van *storytelling* wordt in 2017 aan de hand van een aantal verhalen of *archetypes* gekeken of deze aanpak effectief is. Waar nodig worden nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt met partners.

3.2 Wonen

Huisvesten van statushouders

Taakstelling

De taakstelling van het Rijk is per gemeente gerelateerd aan het aantal inwoners van de gemeente ten opzichte van het aantal inwoners van Nederland. Dit betekent dat Almere 1,15% van het aantal landelijk te plaatsen statushouders dient te huisvesten. Wanneer de taakstelling in een bepaalde periode niet volledig kan worden gerealiseerd, wordt de achterstand opgeteld bij de taakstelling voor de volgende periode.

In 2016 ging het hierbij om een taakstelling van 680 personen; 181 hiervan behoorden tot de achterstand uit 2015, de overige 499 bedroeg de taakstelling voor 2016. Dit betekent niet dat ook 680 woningen nodig zijn, omdat zich onder de doelgroep ook meerpersoonshuishoudens en gezinsherenigers bevinden en een deel onzelfstandig gehuisvest kan worden met gedeelde faciliteiten als keuken, woonkamer en badkamer. Gezien de circa 1.300 sociale huurwoningen die in heel Almere jaarlijks beschikbaar komen is de taakstelling een grote opgave voor Almere.

Plan van aanpak Huisvesting Statushouders

Het doel van het *Plan van Aanpak Huisvesting Statushouders* is om alle statushouders te huisvesten die tot de taakstelling van de gemeente Almere behoren, te beginnen met de taakstelling uit 2016 en de achterstand uit eerdere jaren. Deze achterstand, gecombineerd met de sterk verhoogde instroom van vluchtelingen in 2015, leidde ertoe dat de statushouders niet meer (alleen) op de traditionele manier konden worden gehuisvest. Bovendien moest ook geborgd worden dat andere urgente woningzoekenden hier zo min mogelijk hinder van zouden ondervinden in de vorm van verdringing op de sociale woningmarkt.

Er is daarom ingezet op een aantal maatregelen:

- Het onzelfstandig huisvesten van alleenstaande statushouders in vrijesector huurwoningen van de woningcorporaties en in leegstaand zorgvastgoed. Behalve om het realiseren van huisvesting gaat het hierbij ook om het maken van de daarvoor benodigde afspraken rond huurcontracten, woonbegeleiding en dergelijke;
- Het maken van afspraken over het toevoegen van meer sociale huurwoningen aan de voorraad;
- Het voorbereiden van tijdelijke woningbouw;
- Het maken van afspraken over het onzelfstandig huisvesten van statushouders in woningen van commerciële verhuurders.

Resultaten

In 2016 zijn 580 statushouders gehuisvest. Dit getal is inclusief de alleenstaande minderjarige statushouders, die sinds 1 januari 2016 meetellen voor de taakstelling. Hiermee is de taakstelling voor 2016 volledig behaald. De achterstand uit 2015 is met 81 personen teruggebracht.

Op procesniveau kunnen de volgende resultaten benoemd worden:

- Er is een gedeeld besef van urgentie ontstaan bij alle betrokken partijen;
- De capaciteit, processen en procedures zijn binnen de gemeente en met externe partijen op orde gebracht;
- De toezichthouder is tevreden over de bereikte resultaten;

- Met woningcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt over het beschikbaar komen van betaalbare huurwoningen voor allerlei verschillende doelgroepen (waaronder statushouders) in 2017 en 2018.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
12/22

Pilot onzelfstandige huisvesting

Doel en doelgroepen

Medio 2016 is een eerste pilot van start gegaan waarbij alleenstaande statushouders (kamergewijs) worden gehuisvest in vrije-sector huurwoningen van de woningcorporaties en in woningen van een commerciële verhuurder. Door deze keus ontstaat er geen (extra) druk op de beperkte voorraad sociale huurwoningen in de stad. Voor de toewijzing van deze woningen is in eerste instantie gekeken naar twee doelgroepen:

- de vrijesectorwoningen van woningcorporaties zijn toegewezen aan statushouders die in afwachting zijn van gezinshereniging
- drie woningen bij de commerciële verhuurder werden toegewezen aan alleenstaande minderjarige statushouders die achttien jaar zijn geworden. Zij moeten na hun achttiende verjaardag uitstromen uit hun opvang voor alleenstaande minderjarigen (zie: 'Huisvesting van alleenstaande minderjarige statushouders' hierna).

Aanpak

Bij beide doelgroepen is er voor gekozen om woonbegeleiding aan te laten bieden door Kwintess. Dit was op verzoek van de woningcorporaties en is aanvullend aan de reguliere maatschappelijke begeleiding (zie §3.1 Maatschappelijke begeleiding hiervoor). Bij de uitstromende alleenstaande ex-minderjarige statushouders is er bovendien nog voor gekozen om de begeleiding vanuit de zorginstelling waar ze vandaan komen voorlopig nog te continueren. Dit omdat het om een kwetsbare doelgroep gaat die nog niet lang in Nederland is.

Resultaten

Resultaten onzelfstandige huisvesting in vrijesectorwoningen van corporaties

- alle drie de woningcorporaties stelden woningen beschikbaar;
- er zijn 28 personen gehuisvest in negen woningen;
- daarvan hebben er inmiddels zes gezinshereniging gekregen en zijn door verhuisd. Van vijf statushouders is de aanvraag gezinshereniging afgewezen: zij wonen nog steeds op hun kamer;
- er zijn geen problemen met de omwonenden geconstateerd. Wel moesten statushouders wennen aan het gezamenlijk wonen;
- de ervaringen met deze pilot zijn aanleiding geweest om de Huisvestingsverordening zodanig aan te passen dat de eerste huisvestingsoplossing voor alleenstaande statushouders onzelfstandige huisvesting wordt;
- de pilot is aangegaan voor de duur van één jaar: dit betekent dat de komende maanden vervolgspraken moeten worden gemaakt over het al dan niet voortzetten van de pilot, inclusief de woonbegeleiding.

Resultaten onzelfstandige huisvesting in woningen van commerciële verhuurders

- begin 2017 stelde een commerciële verhuurder vier woningen beschikbaar voor een pilot van twee jaar;
- er zijn negen alleenstaande ex-minderjarige statushouders gehuisvest in drie woningen; in de vierde woning wonen twee statushouders en een alleenstaande ex-minderjarige statushouder.
- deze pilot loopt nog niet lang genoeg om al te kunnen evalueren. Wel is duidelijk dat het voor deze doelgroep van groot belang is om naast de huisvesting ook de sociale begeleiding goed in te richten.

Pilot Tussen de Vaarten

Titel
Status update

Doel en doelgroep

In de herfst van 2016 kondigde de gemeente aan dat 33 statushouders onzelfstandig zouden worden gehuisvest in de wijk Tussen de Vaarten. Nieuw aan deze pilot was dat het om onzelfstandige huisvesting ging. Meer mensen in minder woningen legt minder beslag op de woningvoorraad.

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

In januari (brief kenmerk 5008758) en april 2017 is de raad geïnformeerd over de voortgang van deze pilot en de geleerde lessen door de projectmatige aanpak.

Versie
2.0

Aanpak

Mede op basis van reacties vanuit de wijk is besloten om de oorspronkelijke plannen aan te passen. De huisvesting van de statushouders is fasegewijs tot stand gekomen en er is gekeken of ook andere doelgroepen, zoals studenten, in deze panden gehuisvest konden worden. Inspiratie Inc. is ook betrokken bij de begeleiding. Deze begeleiding is gericht op het inzichtelijk maken van de leerbaarheid en kansen van de statushouders, zodat zij een realistisch plan voor de toekomst kunnen maken.

Pagina
13/22

Resultaten

- Er zijn achttien statushouders onzelfstandig gehuisvest in Tussen de Vaarten;
- Alle statushouders die gehuisvest zijn in dit woonproject volgen een taaltraject gecombineerd met een oriëntatietraject bij Inspiratie Inc;
- De projectmatige aanpak heeft gezorgd voor versterking van de samenwerking tussen betrokken partijen: Kwintes, Vluchtelingenwerk, gemeente en Villex;
- Er is een klankbordgroep van omwonenden opgericht, zij zijn de gesprekspartner in de buurt. De projectgroep heeft regelmatig overleg met deze klankbordgroep om actuele zaken en ontwikkelingen te bespreken;
- Door deze projectmatige aanpak is de rust in de wijk en bij de bewoners weergekeerd;
- Er wordt nog gewerkt aan de invulling van de resterende wooneenheden door andere doelgroepen;
- De projectgroep heeft relevante inzichten opgedaan op het terrein van huisvesting, participatie, ondersteuning en communicatie en deze inzichten zijn uitgewerkt in een integrale aanpak (zie raadsbrief van april 2017).

Huisvesting van alleenstaande minderjarige statushouders

Doel en doelgroep

In het bestuursakkoord (2015) en vertaald in het uitwerkingsakkoord (2016) is aangegeven dat de gemeente verantwoordelijk wordt voor het vinden van vervolghuisvesting voor alleenstaande minderjarige statushouders die 18 jaar worden. De gemeente Almere is hiervoor sinds 1 januari 2016 verantwoordelijk, daarom ontbreekt een overzicht over eerdere jaren. In 2016 ging het om één persoon, in 2017 zijn het er 22.

Aanpak

Sinds januari 2016 is niet langer het COA, maar de voogdij instelling Nidos verantwoordelijk voor de opvang van alleenstaande minderjarige statushouders. Medio 2016 bleek dat de gemeente moet zorgdragen voor herhuisvesting wanneer zij achttien jaar worden. In de loop van het jaar bleek dat het gaat om een kwetsbare groep jongvolwassenen die begeleiding nodig hebben richting zelfstandigheid, onderwijs, werk, inburgering en participatie.

In samenwerking met COA, Nidos en zorgpartijen werd de omvang en samenstelling van de doelgroep bepaald. Tegen het eind van 2016 werd de omvang van de opgave in 2017 duidelijk.

Resultaten

- De jongere die in 2016 achttien jaar werd is gehuisvest;

- Begin 2017 werden zestien alleenstaande minderjarige statushouders opgevangen door de Jadegroep en 32 door Vitree;
 - Jade, Vitree en Vluchtelingenwerk brachten de (mogelijke) zorg- en/of begeleidingsbehoefte van de uitstromers uit de opvang in beeld.
 - Door de nieuwe aanpak zijn door gemeenten knelpunten gesignaleerd. Op lokaal niveau is sprake van onvoldoende passend woningaanbod wanneer de alleenstaande minderjarige statushouder achttien jaar is geworden. Bovendien blijkt dat zij in de meerderheid van de gevallen nog niet in staat zijn om zelfstandig te wonen.
- De gemeente is in gesprek met de VNG, de G32 en de landelijke regietafel om hierover afspraken met het Rijk te maken. Om in Almere op korte termijn tot lokale oplossingen te komen is de gemeente in gesprek met betrokken partijen.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

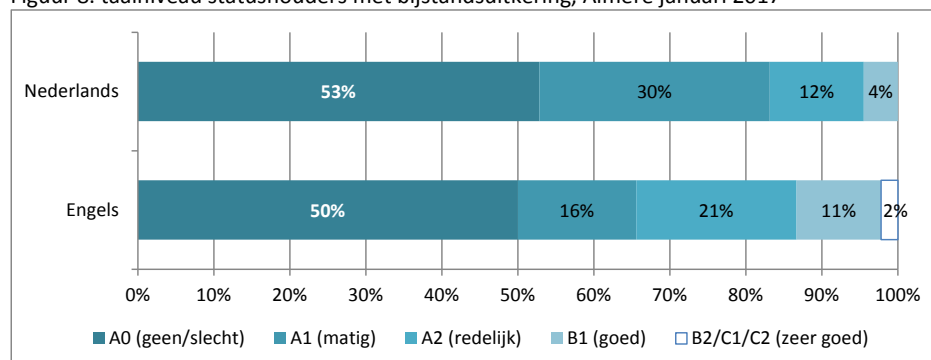
Pagina
14/22

3.3 Inburgering Taalbeheersing

Doel en doelgroep

Om te kunnen participeren in de maatschappij is beheersing van de taal een noodzaak. Taalniveaus worden bepaald volgens het Europees referentiekader talen. Taalniveau 'A2' is het minimale niveau dat iemand moet hebben voor zijn of haar inburgeringsexamen. Dit taalniveau is voldoende om eenvoudige korte teksten te begrijpen, zoals advertenties en menu's. Van de gehele bevolking beheerst 80% taalniveau 'B1' of hoger: voldoende om teksten te begrijpen die vooral uit veelgebruikte woorden bestaan.

Figuur 8. taalniveau statushouders met bijstandsuitkering, Almere januari 2017^a

a van degenen met bekend taalniveau (n=90)

Bron: Gemeente Almere, W&I

Op basis van intakes door het team statushouders van de afdeling Werk en Inkomen was eind januari van 90 bijstandsgerechtigde statushouders het taalniveau bekend. De meeste klanten beheersen Nederlands of Engels nog niet op het niveau van het inburgeringsexamen. Van deze statushouders beheerst 83% het Nederlands en 66% het Engels nog niet op niveau 'A2' (figuur 8). Van de bijstandsgerechtigde statushouders beheerst 4% het Nederlands op minstens B1-niveau en 13% het Engels.

Voorlopige gegevens

Sinds het verschijnen van deze monitorrapportage is het team statushouders begonnen met het afnemen van NOA-assessments. Dit assessment is speciaal voor statushouders ontwikkeld om het opleidings-, taal- en gezondheidsniveau en het leervermogen in beeld te brengen.

Klantmanagers geven aan dat de in figuur 8 getoonde taalniveaus bij een volgende meting waarschijnlijk zullen wijzigen op basis van de uitkomsten van de assessments.

DUO bleek niet in staat om tijdig gegevens te leveren over het aantal deelnemers aan het inburgeringsexamen of het staatsexamen voor Nederlands als tweede taal en het aantal wat hiervoor een certificaat behaald heeft.

Aanpak

Gemeenten mogen statushouders geen taalaanbieder aanbevelen. Statushouders zijn conform de wet zelf verantwoordelijk voor hun inburgering en moeten zelf hun weg vinden in het aanbod aan taalaanbieders. Wel kan de gemeente hen adviseren en ondersteunen bij het maken van keuzes.

Participatieverklaring

Doel en doelgroep

Met de nieuwe wet inburgering die waarschijnlijk in juli 2017 van kracht wordt, krijgen gemeenten meer verantwoordelijkheid op het gebied van inburgering. De gemeente wordt dan verantwoordelijk voor het participatieverklaringstraject.

Dit traject bestaat uit een inleiding in de Nederlandse kernwaarden, rechten en plichten en het ondertekenen van de participatieverklaring. In interactieve workshops wordt besproken wat deze waarden betekenen voor de deelnemers en de samenleving. Het idee is dat nieuwkomers met het ondertekenen van de participatieverklaring meer betrokken zijn bij de Nederlandse samenleving en verklaren bereid te zijn om daar actief aan bij te dragen. Ook zouden zij daardoor beter op de hoogte zijn van wat zij kunnen verwachten en wat van hen verwacht wordt, waardoor zij bijvoorbeeld ook meer opgewassen zijn tegen uitbuiting. Het participatieverklaringstraject wordt een verplicht onderdeel van het inburgeringsexamen.

Aanpak

Voor alle inburgeringsplichtige statushouders die zich vanaf 1 januari 2016 hebben gevestigd in Almere, wordt dit traject sinds december 2016 ingezet.

Resultaten

De gemeente is in gesprek met DUO over het geanonimiseerd beschikbaar stellen van informatie over statushouders die een inburgeringstraject volgen en afronden. Daarmee kan de gemeente meer zicht krijgen op de voortgang en resultaten van het hele inburgeringstraject inclusief de participatieverklaring.

Integrale inburgering

Doel en doelgroep

Een aantal recente landelijke onderzoeken² laat zien dat het huidige inburgeringstraject onvoldoende resultaat oplevert. Statushouders zijn lang bezig met hun inburgeringscursus, ontplooiën daarnaast weinig andere activiteiten en slagen vaak niet. Statushouders spreken onvoldoende de Nederlandse taal om direct te kunnen instromen in het reguliere onderwijs en hun toegang tot de arbeidsmarkt is beperkt door het ontbreken van werknemersvaardigheden en een startkwalificatie. Bovendien is het aanbod weinig flexibel, waardoor statushouders soms niet goed kunnen deelnemen aan re-integratie- of onderwijsactiviteiten omdat zij taallessen moeten volgen.

Het doel is om in Almere door middel van een pilot een schakeljaar te ontwikkelen waarbij in één afgestemd traject inburgering, voorbereiden op beroepsonderwijs, stage en netwerkontwikkeling ontwikkeld wordt. Na het schakeljaar kunnen de jongeren met behulp van studiefinanciering een opleiding starten en uitstromen uit de uitkering.

De doelgroep die in aanmerking komt bestaat uit ongeveer 180 statushouders tussen de 18 en 29 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald en/ of bijscholing

² Engbersen, G., Dagevos, J., Jennissen, R., Bakker, L., en A. Leerkens (2015). *WRR Policy Brief 4. Geen tijd te verliezen: van opvang naar integratie van asielmigranten.*

nodig hebben op hun vakkennis. Van deze statushouders zijn er ongeveer 120 in 2016 en 2017 naar Almere gekomen en 60 eerder.

Titel
Status update

Aanpak

In 2016 zijn de mogelijkheden onderzocht voor het ontwikkelen van een schakeljaar waarin de ingrediënten inburgering, stage, netwerkontwikkeling en voorbereiding op beroepsonderwijs verweven zijn. Na het schakeljaar kunnen de jongeren door studiefinanciering een opleiding starten en uitstromen uit de uitkering.

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Resultaten

De gemeente heeft dit opgepakt in samenwerking met alle onderwijspartijen, zoals ROC Flevoland, ROC Top, Groenhorst college, Windesheim, Aeres, Pro Almere, Taalcentrum en Passend onderwijs. Dit heeft geleid tot een gezamenlijke uitwerking van verschillende routes: laag, mbo (1 t/m 4) en hbo. Op hoofdlijnen is een opzet gemaakt voor een mbo-onderwijsprogramma. Voor het hbo wordt er gekeken naar een bestaande structuur binnen Windesheim en de mogelijkheden om hier vanuit Almere op aan te sluiten.

Pagina
16/22

Naast de uitwerking van de verschillende routes is de samenwerking tussen de partijen onderling geïntensiveerd. Dit heeft er onder andere voor gezorgd dat wordt verkend in hoeverre het ROC Flevoland en het Taalcentrum in het kader van de inburgering kunnen samenwerken op het gebied van Nederlands als Tweede Taal (NT2).

3.4 Werk en participatie

Werk

Doel en doelgroep

Net als andere Almeerders kunnen statushouders die niet zelf in hun inkomen kunnen voorzien een bijstandsuitkering aanvragen. Zij moeten hun best doen om betaald werk te vinden en krijgen daarbij ondersteuning van de gemeente. Als betaald werk niet mogelijk is, worden zij geholpen om op andere manieren te participeren.

Eind januari 2017 waren er 455 statushouders uit de doelgroep bekend bij de afdeling Werk en Inkomen. Op dat moment hadden 351 van hen een intake gekregen; 30% van hen waren jonge volwassenen (19 t/m 26 jaar), 54% van middelbare leeftijd (27 t/m 45 jaar) en 16% was ouder dan 45 jaar. Zes op de tien statushouders met een bijstandsuitkering leeft met een familielid of partner zoals een broer, moeder of kind, en vier op de tien is alleen.

De meeste (83%) bijstandsgerechtigde statushouders hebben werkervaring in hun herkomstland, variërend van laaggeschoold werk als naaister, winkelmedewerker of kapper tot geschoold werk als automonteur, boekhouder of accountant. Slechts enkelen hebben werkervaring in Nederland, variërend van werkervaringsplekken, vrijwilligerswerk of betaald werk.

Aanpak

Sinds oktober 2016 is er een apart team geformeerd bij de afdeling Werk en Inkomen (W&I) dat zich richt op statushouders die vanaf 1 januari 2016 zich gevestigd hebben in Almere. Het *team statushouders* bestaat uit inkomensconsulenten, klantmanagers en accountmanagers voor de contacten met werkgevers. Door integrale samenwerking komt en blijft de statushouder beter in beeld bij de gemeente en wordt hij of zij meer op maat begeleid.

De bijstandsgerechtigde statushouders worden opgeroepen voor een intake waarin onder meer hun opleidingsniveau, taalbeheersing en werkervaring worden geïnventariseerd.

Met behulp van het *matchcare* proces wordt dan op basis van voorkeuren en mogelijkheden van de klant een passend traject, vacature of participatieaanbod gezocht.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Resultaten

- Eind januari had het team intakes uitgevoerd bij 351 van de 455 bijstandsgerechtigde statushouders;
- Werk en Inkomen maakte een aantal trajecten van Tractio en Staatsbosbeheer toegankelijker voor statushouders, onder meer door er een taalcomponent aan toe te voegen;
- Het belang van werkervaringsplaatsen blijkt groot voor statushouders. Het team bekijkt of ze een aantal statushouders aansluiting kunnen laten vinden op werkervaringsplaatsen bij het team Werk;
- Twee mensen stroomden uit naar werk;
- Vanuit het team is in het eerste kwartaal van 2017 gestart met het begeleiden van statushouders naar werkervaringsplekken. Het team geeft aan dat een deel van de statushouders die inmiddels geplaatst zijn op werkervaringsplekken of betaald werk, niet in staat blijken te zijn om deze langdurig vast te houden. Het team benoemt het onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal en het ontbreken van kennis over gewoonten en verwachtingen op de werkvloer als de belangrijkste oorzaken voor de uitval van statushouders. De Nederlandse werknemersvaardigheden die door een werkgever verwacht worden, zijn vaak anders dan in het land van herkomst. Momenteel wordt onderzocht of enige vorm van ondersteuning op de werkvloer mogelijk is, zodat enerzijds de statushouders meer kans hebben op een duurzame werkervaringsplek en anderzijds voldaan wordt aan de verwachtingen van de werkgevers.

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
17/22

Participatie

Doelgroep

Van de 455 bijstandsgerechtigde statushouders die eind januari 2017 bekend waren bij het team statushouders van Werk en Inkomen was van 89 bijstandsgerechtigde statushouders een trede op de participatieladder bekend. Drie kwart van deze 89 nam deel aan georganiseerde activiteiten (figuur 9).³

Figuur 9. Participatieladder van statushouders met bijstandsuitkering

Trede	jan 2017
1 geïsoleerd levend	0%
2 sociale contacten buitenshuis	2%
3 deelname georganiseerde activiteiten	15%
4 onbetaald werk	2%
5 betaald werk met ondersteuning	–
nog niet ingedeeld op trede	81%
aantal	455

Bron: Gemeente Almere, W&I, bewerking O&S

3.5 Onderwijs

Voor- en vroegschoolse educatie op het asielzoekerscentrum

Doel en doelgroep

De opdracht was om te onderzoeken of het mogelijk is om ook voor de peuters (van 2 tot 4 jaar) voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te organiseren in de speelzaal op het azc. In januari 2017 waren er tien peuters.

Aanpak

Het onderzoek is in januari 2017 afgerond. Er is nog veel onduidelijkheid over de aanpak van VVE met of zonder NT2-onderwijs voor deze doelgroep. Er zijn nog onvoldoende gefundeerde onderzoekspublicaties om onderbouwde keuzes te maken. Daarom heeft de gemeente samen met het azc de keuze gemaakt om VVE fasegewijs in te voeren.

³ Naar verwachting zullen ook deze percentages veranderen naarmate de doelgroep beter in beeld komt, zie toelichting over de NOA-assessments in op pagina 9.

Daarbij wordt telkens kritisch gekeken naar de haalbaarheid en effectiviteit in relatie tot schommelingen in aantallen kinderen, beschikbare financiën en het werken met vrijwilligers.

Resultaten

Op basis van dit onderzoek is besloten om een eerste stap te zetten in de verdere professionalisering van de speelzaal. Vanaf april 2017 worden vrijwilligers van de peuterspeelzaal van het azc door een professionele organisatie begeleid bij de uitvoering van hun werk.

Onderwijs voor niet-leerplichtige statushouders

Doel en doelgroep

De ambitie is om statushouders te laten instromen in het hoger onderwijs en om te onderzoeken hoe middelbaar opgeleide statushouders aan een startkwalificatie geholpen kunnen worden.

De DUO-gegevens waar het onderwijsniveau van recent in Nederland gevestigde statushouders uit blijken, ontbreken grotendeels. Wel is op basis van gegevens van het team statushouders het opleidingsniveau bekend van de (meerderjarige) statushouders met een bijstandsuitkering, stand eind januari 2017. Naar schatting heeft 58% van de statushouders met een bijstandsuitkering een opleidingsniveau in eigen land van MBO-2 of lager en is 27% hoog opgeleid, zie figuur 10.⁴ Van de statushouders met een bijstandsuitkering is naar schatting tussen de 1 en 11% analfabeet in de eigen taal.⁵

Aanpak en resultaten

De aanpak en resultaten staan beschreven onder integrale inburgering (§3.3 blz. 11). Daarnaast wordt onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor samenwerking of convenant relatie met het Universitair Asiel Fonds (UAF), een stichting die hoogopgeleide vluchtelingen ondersteunt bij hun studie en bij het vinden van een baan die aansluit bij hun capaciteiten. Het UAF biedt ondersteuning bij de financiering van de opleidingskosten, dit is exclusief de kosten voor levensonderhoud. Dat betekent dat uitstroom uit een bijstandsuitkering, door een tegemoetkoming in de studiekosten vanuit het UAF, niet mogelijk is.

3.6 Gezondheid, welzijn en sport

Doel en doelgroep

In het programmaplan wordt beschreven dat het wegvluchten uit een onveilig land, de vlucht zelf, en het aanpassen aan een nieuwe samenleving voor sommige vluchtelingen nadelige gevolgen kan hebben voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid. Extra kwetsbare groepen die in het programmaplan benoemd worden zijn: vrouwen, kinderen, oudere vluchtelingen en homo's en lesbiennes. Zij hebben een grotere kans om tijdens de vlucht in aanraking te komen met (seksueel) geweld en uitbuiting.

Op 1 januari 2017 waren er 275 vrouwen, kinderen en ouderen uit de doelgroep in de stad gehuisvest en elf in het azc die aan Almere gekoppeld waren. Er is niet bekend hoeveel statushouders kampen met geestelijke of lichamelijke gezondheidsklachten.

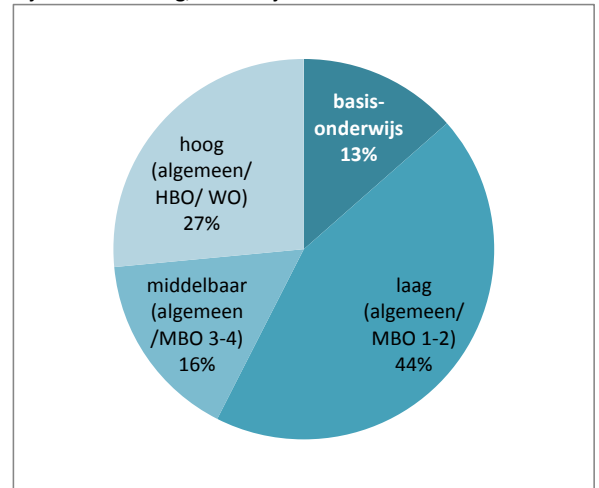
Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Figuur 10. Opleidingsniveau statushouders met bijstandsuitkering, Almere januari 2017^a

a van degenen met bekend opleidingsniveau (n=200)
Bron: Gemeente Almere, W&I

⁴ Klantmanagers verwachten dat deze percentages gaan veranderen naar aanleiding van betere gegevens op basis van de NOA-assessments, zie op pagina 9.

⁵ schatting is gebaseerd op de 82 klanten bij wie een intake is uitgevoerd en iets is ingevuld bij het veld 'analfabetisme eigen taal'.

Wel had volgens het team statushouders van Werk & Inkomen 2% van de bijstandsgerechtigde statushouders ontheffing van de sollicitatieplicht vanwege ernstige gezondheidsklachten.

Het doel is om te zorgen dat statushouders die dat nodig hebben hulp en ondersteuning kunnen inschakelen en dat zij, indien zij daar behoefte aan hebben, kunnen deelnemen aan sport- en welzijnsactiviteiten.

Aanpak

In 2016 is geïnvesteerd in het in beeld krijgen van de statushouders en hun behoefte en is een start gemaakt met het verbeteren van de samenwerking tussen partners. In de loop van 2017 wordt de *warme overdracht* tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en verschillende zorgpartijen, zoals GGD, Zorggroep en sociale wijkteams verder geoptimaliseerd. Tevens wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor het organiseren van maatjesprojecten waardoor statushouders, die hier behoefte aan hebben, begeleid worden naar sport- en andere verenigingen.

Resultaten

Dit leefgebied valt deels onder de maatschappelijke begeleiding nieuwe stijl. Aan Vluchtelingenwerk is de opdracht gegeven om dit te organiseren samen met andere partijen in de stad. Bovendien werkt Vluchtelingenwerk nauw samen met de VMCA zodat er ook korte lijnen zijn met de wijk- en gebiedsteams (zie).

4. Ervaringskennis

Wat zijn volgens de projectleiders de meest in het oog springende ervaringen die ze in het kader van uitvoering van het programma op deden tussen juli en december 2016? O&S verzamelde hun ervaringen en rubriceerde die in figuur 11. Deze zijn gebruikt om te komen tot aanbevelingen voor de actualisering van het programma.

figuur 11 hoofdcategorieën ervaringen projectleiders.
Hoe meer ★, hoe meer opmerkingen uit meer verschillende projecten.

Met betrekking tot **kenmerken van de doelgroep** van projecten gaven projectleiders aan dat hen opviel dat:

- Alleenstaande minderjarige statushouders steeds ouder zijn als ze naar Nederland komen. Hierdoor is minder tijd om hen voor te kunnen bereiden op het zelfstandig wonen wanneer zij achttien worden. Bovendien verschillen alleenstaande minderjarige statushouders van elkaar op het gebied van leeftijd en (levens)ervaring, maar ook qua etnische en sociaal maatschappelijke achtergronden;
- Statushouders vooral contact hebben met statushouders uit hetzelfde land en veel minder met Nederlanders;
- Het voor een deel van de statushouders moeilijk blijkt te zijn om de Nederlandse taal te leren;

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
19/22

- Statushouders in veel gevallen niet in staat zijn gebleken om betaald werk of een werkervaringsplek duurzaam te behouden;
- Relatief weinig statushouders kort na vestiging in Almere uitstromen naar werk.

Titel
Status update

Een belangrijke leerervaring is ook van de ambtenaren en betrokken partners dat een vooraf bedacht plan voor deze groep niet werkt. **Werkende weg leren** is voor het dossier statushouders het meest effectief. De ervaring heeft geleerd dat een stapsgewijze aanpak het beste werkt, waarbij het plan op basis van ervaringen en evaluaties wordt bijgesteld en volgende stappen worden gezet.

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Een viertal oorzaken werden genoemd:

- Het ontbrak bij een aantal projecten aan ervarings-, wetenschappelijke of beleidsmatige kennis, zodat het niet mogelijk was om vooraf een plan op te stellen of beleid te ontwikkelen. Dit speelde vooral bij de pilots onzelfstandig huisvesten. Het werkende weg en stapsgewijs leren past hier het beste. De ervaringen opgedaan bij de pilots onzelfstandige huisvesting nemen we mee bij de huisvesting van een aantal statushouders in het Odeonpark (juli/augustus 2017);
- Partijen moesten gaan samenwerken hoewel zij elkaar, maar ook de doelgroep nog moesten leren kennen;
- Veel tijd moest geïnvesteerd worden in communicatie met de doelgroep en met de buurt en dit leidde soms tot het bijstellen van de plannen;
- Snel veranderende omstandigheden. Pas in de tweede helft van 2016 werd bekend dat gemeenten, op het moment dat alleenstaande minderjarige statushouders achttien worden, verantwoordelijk is voor vervolghuisvesting en noodzakelijke woonbegeleiding.

Pagina
20/22

Ervaring met de **inburgeringsplicht** leert dat de doelstellingen voor participatie-, re-integratie- en onderwijs elkaar soms tegenwerken. Dit komt omdat de verplichte taallessen overwegend overdag gegeven worden. Het voorbeeld werd gegeven van een statushouder die bij een werkgever voltijds aan de slag kon, maar de baan niet kon accepteren omdat hij overdag verplicht taallessen moest volgen.

Een aantal opmerkingen betroffen de soms hooggespannen **verwachtingen van statushouders** over hun leven in Nederland:

- Een deel van de statushouders heeft geen inzicht in hun mogelijkheden op de Nederlandse arbeidsmarkt, waardoor zij niet zelfstandig realistische plannen kunnen maken;
- Alleenstaanden die onzelfstandig (op kamers) gehuisvest werden, hadden verwacht dat ze een zelfstandige woning zouden krijgen.

Twee opmerkingen betroffen het realiseren van **woonruimte** voor de doelgroep:

- Het betrekken van particuliere verhuurders bleek een succesfactor bij het behalen van de taakstelling en het behouden van draagvlak in de stad;
- Door een aanzienlijk deel van de alleenstaande statushouders te huisvesten in onzelfstandige woonruimte werd minder beslag gelegd op de sociale woningvoorraad.

Bijlage: ambities programmaplan

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit hoofdstuk 3 gerelateerd aan de in het programmaplan genoemde ambities.

Vijf hoofdambities

1. In 2016 heeft huisvesting van statushouders hoge prioriteit. We willen de achterstand met betrekking tot de taakstelling wegwerken en vanaf 2017 voldoet Almere jaarlijks aan haar wettelijke taakstelling
2. Talenten van leerplichtige statushouders worden optimaal benut, de overgang naar het reguliere onderwijs is goed geborgd en zij krijgen dezelfde kansen en hebben dezelfde verplichtingen als andere Almeerders
3. De fysieke en psychische gezondheid van statushouders is na 3 jaar verbeterd en men weet wat van belang is voor zichzelf en zijn naaste omgeving om dit duurzaam op peil te houden.
4. Alle statushouders – die zich vanaf 1 januari 2015 hebben gevestigd in Almere – zijn na 3 jaar voldoende taalvaardig om te participeren in de samenleving (sociaal en economisch (werk, vrijwilligerswerk, opleiding, etc.))
5. Extra kwetsbare groepen –binnen de algemene groep van statushouders– worden tijdig geïdentificeerd en indien nodig veiligheid en professionele hulp geboden. Zodat zij zich na verloop van tijd meer geaccepteerd en veilig voelen en in staat zijn om een sociaal netwerk op te bouwen en te kunnen integreren en maatschappelijk kunnen participeren in Almere.

Titel
Status update

Datum
8 juni 2017

Kenmerk
O&S

Versie
2.0

Pagina
21/22

Ambities per leefgebied

Basis op orde
A. Op 31 december 2017 is de sluitende integratie aanpak volledig operationeel en geïmplementeerd;
B. In 2017 heeft 80% van de betrokkenen in de sluitende integratie keten geïnvesteerd in het agenderen en trainen van culturele sensitiviteit;
C. In de loop van 2017 kan iedere direct betrokkene in de sluitende integratie keten de eerste 12 maanden – na vestiging van de statushouder in Almere – fysiek, telefonisch of digitaal gebruik maken van een gecertificeerde onafhankelijke tolk;
D. Vanaf 1 januari 2017 is het integratie en participatie proces van de statushouder te volgen in de systemen van de gemeente.

Wonen
A. 100% van de taakstelling behalen in 2016. Dit houdt in dat op 31 december 2016 in Almere ±680 statushouders gehuisvest moeten zijn, zonder dat dit heeft geleid tot verdringing op de sociale woningmarkt. Dit betekent dat Almere samen met de woningcorporaties wil realiseren dat er maandelijks minimaal 60 statushouders gehuisvest worden;
B. Voor de korte en lange termijn worden samen met de woningcorporaties en maatschappelijke partners prestatieafspraken gemaakt om de tekorten op de sociale woningmarkt terug te dringen.

Inburgeren
A. Vanaf 2016 is 70% van alle hoogopgeleide statushouders (MBO3 niveau, HBO en WO niveau) na maximaal 2 jaar na vestiging in Almere geslaagd voor het inburgeringsexamen en staatsexamen NT2 en is geïntegreerd in de Almeerse samenleving;
B. Vanaf 2017 is 60% van de middelbaar opgeleide statushouders (voltooid Basisonderwijs t/m MBO2 niveau) na maximaal 3 jaar na vestiging in Almere met behulp van extra begeleiding en duale trajecten geslaagd voor het examen inburgering en is geïntegreerd in de Almeerse samenleving;
C. Vanaf 2017 is 40% van alle niet of laag opgeleide statushouders (analfabeten, een paar jaar Basisonderwijs of zeer gebrekkig onderwijs) na 4 jaar na vestiging in Almere – middels maatjes, duale en alfabetiseringstrajecten en middels een oriëntatie training op de Nederlandse maatschappij – in staat om naar vermogen te participeren in Almere;
D. Vanaf 2017 zijn alle niet inburgeringsplichtigen (>65 jaar) in beeld bij de gemeente en kunnen zij zich uiterlijk na 4 jaar na vestiging in Almere verstaanbaar maken in het Nederlands en zijn op de hoogte van de Nederlandse rechtswaarden

Gezondheid, welzijn en sport

- A. Drie jaar na vestiging in Almere is de lichamelijke en geestelijke gezondheid van 60% van de statushouders die professionele hulp nodig hebben verbeterd;
- B. Een jaar na vestiging in Almere heeft de statushouder inzicht in wat hij zelf kan doen om zijn gezondheidssituatie te verbeteren en op peil te houden;
- C. Een jaar na vestiging in Almere nemen 20% van de meerderjarige en 40% van de minderjarige statushouders in hun buurt, wijk of stad deel aan sport en welzijn activiteiten die zij zelf uitgekozen hebben;
- D. Een jaar na vestiging in Almere weet de statushouder van 65 jaar en ouder, waar hij terecht kan voor vragen, hulp en sociaal contact;
- E. Binnen 4 maanden na vestiging in Almere zijn de extra kwetsbare groepen in beeld bij de vrijwillige en professionele hulpverlening en zijn – afhankelijk van de ernst (onveiligheid) van de situatie en de klachten – passende maatregelen genomen, een coördinerend hulpverlener en multidisciplinair team (bij voorkeur vanuit de sociale wijkteams) gekoppeld aan de statushouder en is een behandelplan opgesteld

Onderwijs

- A. 80% van de hoogopgeleide statushouders is uiterlijk 12 maanden – na vestiging in Almere – met UAF een passend (bij)scholingstraject gestart en 70% rondt de opleiding met succes af;
- B. 60% van de middelbaar opgeleide statushouders behaalt binnen 2,5 jaar – na vestiging in Almere – een startkwalificatie (MBO-2 of HAVO/Vwo-diploma);
- C. 40% van de analfabete en laagopgeleide statushouders neemt binnen een jaar na vestiging in Almere onder begeleiding van gemeente, partners en ondernemers deel aan een meerjarig trajectplan gericht op het leren van de taal en maatschappelijke participatie
- D. Peuters en kleuters die in het azc verblijven, krijgen via de peuterspeelzaal vanaf 2016 ook toegang tot Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE);
- E. Niet kwalificatie plichtigen worden – na het in beeld brengen van hun potentieel, perspectief en begeleidingsbehoefte – een passend leer-werk-traject aangeboden en gestimuleerd om een startkwalificatie te behalen

Werk en participatie

- A. Van alle hoogopgeleide statushouders (MBO3 niveau, HBO en WO niveau) is 75% na maximaal 3 jaar na vestiging in Almere financieel zelfredzaam en kan structureel in zijn eigen inkomen voorzien;
- B. Van alle middelbaar opgeleide statushouders (voltooid Basisonderwijs t/m MBO2 niveau) is 60% na maximaal 4 jaar na vestiging in Almere met behulp van extra begeleiding en duale en arbeidsmarkt oriëntatie trajecten financieel zelfredzaam en kan structureel in zijn eigen inkomen voorzien;
- C. Van alle niet of laag opgeleide statushouders (analfabeten, een paar jaar Basisonderwijs of zeer gebrekkig onderwijs) is 75% na 4 jaar na vestiging in Almere – middels maatjes, duale en oriëntatie trajecten op de arbeidsmarkt in staat om op hun niveau maatschappelijk te participeren in de samenleving;
- D. Van alle vluchtelingen en statushouders die in het azc verblijven, heeft minimaal 75% twee dagen per week een dagbesteding buiten het azc (vrijwilligers- of regulier werk).